

Hlavní název: Žádný muž - a tolik děvčat
Druh dokumentu: Monografie
ISBN: null
Autor: Böhm, Jindřich, Hanuš
Strana: [2] - 21

SYSTEM
◆KRAMERIUS◆

Podmínky využití

NK ČR poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny NK ČR a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny NK ČR není možné bez případného písemného svolení NK ČR.

Národní knihovna ČR
Klementinum 190
110 00 Praha 1

kramerius@nkp.cz

BIBLIOTÉKA

operních a operetních textův.

Pořádá

J. J. Stankovský.

Svazek XXXIX.

Žádný muž — a tolik děvčat.



V PRAZE.

Nakladatel *Fr. A. Urbánek*, knihkupec.

1874.

Žádný muž — a tolik děvčat.

Komická opereta v jednom jednání.

Zpracoval

Hanus
JINDŘICH BÖHM.

Hudba od

Frant. v. Suppé.



V PRAZE.

Nakladatel: *Fr. A. Urbánek*, kněhkupec.

1874.

124 7927

Tiskem Rohlička a Steverso v Praze.

Obsah.

Jeremiáš Mrkvička, particulier a zvláštní podivín (jakých mnoho bývá ve světě operetovém), má deset dcerušek, jež dle kraje, v jehož podnebí ta která z nich mu na svět přišla, odchovává a šatí. Všecky jsou již tak povyrostlé, že by je nejraději na nějakého muže odbyl. Vždyť jsou sirotkové, nemající pečlivějšího dozoru mateřského. Pocházejí z trojího šťastného manželství pana Mrkvičky, který ve své nekonečné lásce k umění vždy s nějakou slovatnou zpěvačkou se oženil, ač ztrácel jednu po druhé zvláštním neduhem; totiž — „usolfeggeovaly“ se mu do smrti — samým cvičením ve zpěvu. Že mu „umělecký“ stav manželek nesvědčil, hodlá teď za ženu pojmouti vlastní svou kuchařku, dříve ale chce provdati deset

různě „národních“ dcer, jež dle domácího svého řádu vychovává ostrou disciplinou — vojenskou. Proto zvolil zbraň za nejplatnější vychovatelské medium, oblekl dcery v stejnokroj a povýšil na hodnost tambora svoji pokojnou a kuchařku, Bětušku, lásky hodného to genia služebného, který již mnohému padl do oka. Vždyť i zvěrolékař pan Paris vloudil se do pevnosti Mrkvičkovy za svým ideálem, kde však se stane obětí ubohého otce, který má deset schopných dcer již na provdání. Muž je v pasti. Otec pozve proti vůli dekretovaného ženicha k obědu; komanduje dcery své k generalnímu představení a uspořádá velkou hudební deklamatorní a „plastickou“ produkci, jen aby lhostejného mladíka uměleckými výkony svých dcer okouzlit a pro některou zaujal. Jedna zpívá, druhá řeční, třetí tančí — a když to pra nic nepomáhá, pustí se všechny do společného koncertu „tlukouce do dřeva i slámy“ (druhu dřevěné harmoniky) — ale nic na plat; jenom násile otcovské slibuje Paris, že dům opustí toliko jako snoubenec. I presentuje se taktéž sirotkem, neznajícím otce, ani matky, jejíž obraz toliko na svém srdci nosí. Nastojte! V Parisově matce poznává Mrkvička svoji druhou nebožku ženu a v Bořivoji Parisovi takto pokřtěného syna svého — Mrkvičku juniora. Mladý pán převezme sta-

rému nevěstu Bětušku, s níž ho náhoda do domu přivedla. Pan Mrkvička senior nemá zatím žádného muže pro tolik děvčat; za to ale o jednu dceru, jednoho syna a jednu fotografii více! —

Úvod k operě.

Pokud se to zdařilo lokalisací, jakož nutnému spracování, jež se týče substituce jiných, ale tentýž děj souběžně vyvinujících osob, upravení produkčního programu „rodiny Mrkvičkovy“ a převládání žvlu českého na místě stále „jodlujících“ Tyrolek a jiných Němkyň, libujících sobě v písni rázu svého národu, stala se operetka tato v rouše českém ode dne 27. června 1867 (kdy totiž byla poprvé předvedena v novoměstském divadle) oblíbeným kouskem obecnstva našeho a nesešla posud ani s repertoiru. Hlavní o to zásluhu ovšem měla interpretace a šťastné obsazení herecké. Parodistický rozmar, často opětnující se komická situace, jakož i koncertní produkce v operetě samé, poskytovala lehké a přece nikde banálně si počínající uměně Suppé-ově tolik příležitosti k osvědčení věčně produktivního a posud nevypsálního talentu tohoto

tvůrce vídeňské operety. Průhledný účel, totiž lehkými ale vlnnými nápěvy baviti sluch, bez všelikých nároků stavěti se na koturn operistického slohu, běže spravedlivému posuzovateli ovšem měřítko kritické z ruky. Většina melodii „Buben rachotí pochodem,“ — „Pan Paris podle nosu,“ — „Nu co tomu řekne pán,“ stala se víc než populární.

Změnu, ku které jsem se pro lokalisaci i v produkční scéně odhodlati musel, pomohli mi ovšem v partiturní části osvěžiti skladatelé pp. Bendl, Čech a Hřimalý; i doufám, že by ničeho namítati neměl ani sám p. Suppé. Tento šťastný skladatel tolika operet, vaudevillů a fraškových hudebnin, neméně i několika cenných oper. narodil se r. 1820 v Spalatře (v Dalmacii). První, kdo v něm jiskru hudebního vtipu seznal, byl Donizetti, jenž ho z části také v harmonii vyučoval. Původně jsa povolán ke službě státní, přilnul v době universitních studií ku krásnému umění hudebnímu, kterému se později (naučiv se u Seyfrieda zákonům kompozičním) úplně vrhl do náručí. Jsa kapelníkem nejdříve Josefovského a pak divadla na Vídeňce, vynikl valně jménem svým.

V Praze, v lednu 1874.

Jindřich Böhm.

Žádný muž — a tolik děvčat.

Osoby :

Jeremiáš Mrkvička, statkář.

Libuše, Češka.

Bělča, Slovenka.

Rezi, Němkyně.

Istváňka, Maďarka.

Britta, Angličanka.

Fleurettka, Francouzská.

Limonie, Vlaška.

Hidalga, Mexikánka.

Pomaria, Portugalka.

Preciosa, Arragonéska.

Bětuška, hospodyně u Mrkvičky.

Bořivoj Paris, zvěrolékař.

Služky.

} jeho dcery.

Děje se na statku pana Mrkvičky blíž hlavního města.

Prostranný zahradní salon s velikými dveřmi u prostřed. V pozadí skříně na zbraň; stoly a 12 židlí. V kontě buben; na prkénku 10 párův botek a jedny velké boty pro mužského.

Výstup 1.

Bětuška (cídí obuv).

Čís. 1. Píseň.

1.

Můj pán i já se jako ďas
moříme věru celý čas
bez prodlení.

On maže papír z roboty,
leštadlo já zas na boty
až k umdlení.

Sotva že pánbíček slunéčko dá,
kartáč a péro již k práci se má!

(Se všech stran zvoní se kvapně.)

Přijdu, hned, přijdu hned;
ba už běžím.

Jsem chudička sice a boháč můj pán,
leč stejný nám osud je na zemi dán,
s tím leda rozdílem:
můj kartáč boty vylešťuje,
leč pán můj lidi lakýruje
semo, tamo — umělým pravidlem.

(Při slovech „semo, tamo“ atd. naznačuje cidění a natírání.)

2.

Nedávno vedl deset svých
dcerušek otec rozmilých
v koncertní sál.

Služka a též za gardedam
za dveřmi aspoň poslouchám —
jaký škandál se rozlehal.

Vřeskot a muzika poveškerá,
tleskot a „bravo“ až do večera!

(Se všech stran opětné zvonění.)

Přijdu hned, přijdu hned;
ba už běžím.

Tu dím sobě: hrajte do alleluja —
vždyť zkoušíte, umělci, tak jako já;
s tím leda rozdílem:

že já nazpaměť cidím boty
a hudba dře se podle noty —
semo, tamo — umělým pravidlem.

Je to věru bídné otroctví — deseti, jářku, deseti dcerám v domě sloužit za pět zlatých dvacetpět krejcarů nových peněz měsíčně. Ani chvílku nemám pokoje, abych se zotavila a ducha svého posilnila. Ach, je to život bez rukávů! — Dnes nemohu být s tou ševcovinou ani hotova, že jsem se trochu z rána opozdila. Šla jsem jen k pekaři pro každodenních čtyřadvacet housek k snídání; — a jak se tak v myšlenkách té velikosti pečiva hrozím, že již hnedle bude pro náš dům žemliček z půl věrtele potřebí — tu, ach — potkám svého roztočilého dobytčího lékaře. — Ach, jak na mne mžournul, že se mi až v očích zajiskřilo. On řekl: „ah,“ — já na to: „oh“ — on se na mne zakoukal, já na něho — a tak jsme se na sebe dívali, že půl hodiny uteklo, jen to fouklo. Konečně se chtěl ke mně přitočit; — huš — já vskočila za mříž do zahrady a domů. Měla jsem čas; neboť kdyby mne milostpán Mrkvička s mým dobytčím lékařem uviděl, vyhnal by mne, anebo by mi ublížil aspoň tak, že by mne ani můj miláček nevyhojil. (Volání s pravé strany pak s levé: „Bětuško!“) Ano, ano, hned! (Volání

s obou stran: „Bětuško!“) Ne — to není věru jako v domě — to je jako v kasárnách. (Zvoní se na všech stranách.) Čertovy zvonky! A to všecko za pět zlatých dvacetpět krejcarů nových peněz.

Mrkvička (za jevištěm). Bětuško!

Bětuška. Umnčená hodino — milostpán!
Co poroučíte?

Výstup 2.

Předešlá. Mrkvička.

Mrkvička (v karikovaném ranním obleku, nesa v ruce velkou ceduli). Nejdříve, Bětuško — obejmi mne!

Bětuška. Nemám času, musím cítit vaše boty. (Stranou.) To by ještě scházelo; objímat za pět zlatých dvacetpět krejcarů nových peněz.

Mrkv. Obemmi mne! můj plán se podařil.

Bět. Jaký plán?

Mrkv. Návěští toto se s účinkem neminulo. (Čte.) „Zde jest deset knihovně čistých realit na prodej. Výminky jsou skromné a pro kupce velmi výhodné.“ (Doloží.) Totiž, jako zadarmo.

(Čte.) „Bližších zpráv u domácího pána.“

Bět. Ach, to je to písmo, jež jsem včera na vrata pověsila?

Mrkv. Ovšem! Sotva že jsem oči otevřel, postavím se k oknu na číhanou, jako myslivec, na ženichy.

Bět. (stranou). Náš pán je znamenitý pytlák již po několik let.

Mrkv. Mine sotva deset minut — bác — už ho mám. Krásně rostlý, švarný mladý jonák s červenýma očima a modrými tvářemi —

Bět. (opravujíc ho). S modrýma očima a červenými tvářemi.

Mrkv. Zastaví se a čte můj plakát! —

Bět. Kýho šlaka!

Mrkv. Toť se rozumí, že se dám hned do řeči: „Odpusťte, pane, chcete-li koupit, račte jenom nahoru, podívání nic nestojí.“ — A pomysli si....

Bět. Nuže, co pak?

Mrkv. Učiní svou poklonu — zahradě — a běží do mne.

Bět. (jako prvé). Ah ano, učiní vám svou poklonu — a běží do zahrady. Je tedy v domě?

Mrkv. Ano. Jdi honem, boubelatá, nastrč se do uniformy a vezmi buben; honem — jdi, jdi!

Bět. Vždyť už běžím. (Odejde v levo)

Mrkv. (sám). Nešetřil jsem peněz ani vůle, jen abych dal svým dětem skvělé vychování, za které by jim nikdo předstíratí nesměl, že po-

cházejí z otce paviana a matky cibule. Zpívají, tančí, hrajou na všechny nástroje a nádoby, mluví skoro všechny živé, mrtvé i poloubité řeči. Již od mládí jsou zvykly na vojenskou disciplinu — slovem, jako na obrtlíku. — Ale nic na plat — „žádný muž a tolik děvčat!“ Smutná pravda: nenarodí-li se holka hned s několika věžatými domy, anebo aspoň s nevyčerpatelným pytlek s dukáty, zůstane na ocet. Takoví jsou ti nynější ženilkové! Ach, já ubohý tejráný otec deseti holek na provdání — a kde nic, tu nic — žádný muž! Bětuško!

Bět. (převlečena za bubeníka). Tu jsem.

Mrkv. Zavolej děvčata! Odbudu si vojenskou přehlídku.

Bět. (natahuje a ladí buben). Za pět zlatých a dvacetpět krejcarů nových peněz měsíčně.

Mrkv. Pěkně poslouchej, Bětulinko! Až provdám všech svých deset dcer, pak přijde na tebe řada — a budeš — paní — Mrkvičkovou.

Bět. Nu, to nebude tak brzy. (Bubnuje vírem.)

Mrkv. Ho! což nejde žádná? Hle, toť zatrolené; ani to vojenské vychování nic nepomáhá.

Bět. Nebudou asi ještě dle předpisu docela oblečeny.

Mrkv. Bubnuj tedy zatím generalní pochod

Bět. Generalní pochod — za pět zlatých
dvacetpět krejcarů nových peněz měsíčně.

(Bubnuje.)

Výstup 3.

Předešlí. Všech deset dívek (jako amazonky v malebném stejnokroji a s puškami přiběhnou hlučně a vesele tak, že vždy po dvou vykračujíce, jsou hotovy k pochodu a vojenskému cvičení.)

Čís. 2. Ensemble.

Mrkv. V pořad a šikem v bok,
pozor na každý krok;
držte se mého velení,
ať buben vřítí nelení!

Rataplan,
rataplan!

(Komanduje.)

Čelem v před!

Jedna, dvě!

Z příma hled!

V pravo, v levo,

seno, sláma,

táta, máma,

v pravo, v levo!

Jedna dvě atd.

Stůj! Vzdejte čest!!

Umím dobře komandovat
jako general;
mohli by mne titulovat
pane marešal!
Manevrovat, atakovat
šturmem dál a dál:
Vám pak za to holky jest
sláva, česť — sláva, česť!

(Komanduje.)

Pozor! k boku zbraň!
V divisi: v pravo, v levo
toč! Pochodem!
Jedna, dvě atd.
Stůj!

Děvčata. Buben rachotí pochodem.
Vojenským kročejem
vyšlapujeme vždy po dvou,
všechněch deset najednou.

Slyšte velení otcovské!
V radosti manželské
vede nás přímo pěstitel,
ten náš dobrotivý velitel.

Až budu myrtou ozdobena
a ženichovi zasnoubena,
pak křičte: „na zdar setnině“
a pěkně „vzdejte česť!“

Aj, proto třeba atakovat
a mužů srdce bombardovat;
neb vítězit nám jedině
v koketování jest.

Jak blažený
je každý muž,
kdy jemu choť
vyhovět můž'!

Kdy nevědí
však, před ženou
jak vážnosti
si naženou:
pak, mužové,
ach, dobrou noc!
pantofel má
nad vámi moc.

Nuž, sestro, hej —
se k tomu měj
a lásce chvátej
na pomoc!
Tím bedlivěj,
na srdci měj,
pantáty velení!
Ať buben vřítí nelení!
rataplan,
rataplan!

Mrkv. (komanduje).

Brigada Mrkvička pozor!
Vzdejte česť! K boku zbraň!
K noze zbraň! K odpočinku!

Děvčata (odkládajíce v zadu zbraně). Sláva!
Hurah! Na zdar!

Mrkv. Nejmilejší dítky, jež mi samo nebe darovalo, když téměř velikomyslnou milostí svou plýtvalo! Nepochopujete — —

Libuše. Ano, papínku! (Ostatní po ní.)

Mrkv. (nedá se rušit). — jak je těžko býti otcem, tolika děvčaty obdařeným! —

Libuše. Ano, papínku. (Ostatní taktéž.)

Mrkv. Na štěstí ale zavedla prozřetelnost boží ještě jiné velmi ctihodné pohlaví, které rodičům tím úlevy poskytuje, že je zbavuje dcer a všelikých strastí.

Libuše. Ano, papínku. (Ostatní taktéž.)

Mrkv. Když se tak na vás všech deset starostlivě podívám, bolí mne srdce —

Libuše (tragikomicky). Ano, papínku!
(Ostatní taktéž.)

Mrkv. A volky nevolky ptám se v duchu:
„Kdy najdu děvčat pro tolik mužů?”

Bět. (opravujíc ho). Kdy se najde mužů pro tolik děvčat?

Mrkv. Britto! Nezívej, když mluvím.

Britta (zývá). Yes my father!

Mrkv. Víte dobře, že jsem vám tak nápadně originalního vychování jen proto dopřál, byste tím rychleji svého účelu dosáhly. Více méně jste všechny ve věku, kdy možno mi říci „na provdání.“

Libuše. Ano, ano, papínku! (Ostatní taktéž hlučně.)

Mrkv. Tedy, která by měla chuť se vdát, ať zvedne ruku!

Všecky. Já — já — já! papínku.

Bět. (zavíří na buben.)

Mrkv. Prosím pěkně, dle pořádku! Ta nejstarší ať poví nejdříve! (Žádná se nehlásí.) Hahaha! Výborně! Všech deset chtělo by být dvojčaty! — Která je nejmladší?

Všecky. Já — já — já! (Zavíření na buben.)

Mrkv. Nu dobře! Mám však ale zatím jediného muže.

Rezi (úštěpačně). Wo er a biszl nobl ist, so nehme ich ihn holt.

Bělča. Prosím ta, tatusku, daj mi toho šuhaja!

Ostatní. Mně, mně! Já ho chci! Já si ho vezmu!

Mrkv. Byť jste byly různého vychování dle svých národností, bije otcovské srdce mé pro každou stejným právem. Chcete-li jednoho